

Lietuvių kalbos ir literatūros olimpiada Lietuvos ir užsienio lietuviškų mokyklų mokiniams

9–10 klasės

Respublikinis turas

2019 m.

ATSAKYMAI

I UŽDUOTIS

1. Apie Liudviko Rėzos parengtą *Dainų* rinkinį (G. E. Lesingas).
2. Apie Kristijono Donelaičio *Metus* (A. Šleicheris).
3. Apie Motiejaus Valančiaus *Žemaičių vyskupystę* (Maironis).
4. Apie Simono Stanevičiaus odę „Šlovė Žemaičių“ (B. Speičytė).

II UŽDUOTIS

1. Mikalojus Akelaitis.
2. Kristijonas Gotlibas Milkus.
3. Antanas Baranauskas.

III UŽDUOTIS

1. Mindaugas	5. Sofoklis
2. Konradas Valenrodas	4. Erichas Marija Remarkas
3. Jurga	7. Henrikas Ibsenas
4. Robertas Lokampas	8. Homeras
5. Antigonė	3. Kazys Boruta
6. Selmas	1. Justinas Marcinkevičius
7. Nora	6. Kristijonas Donelaitis
8. Odisėjas	2. Adomas Mickevičius

IV UŽDUOTIS

Teksto ištrauka ar sakinys su vartojamu naujažodžiu (pabrauktas) iš duomenyno	Naujažodžio reikšmė
Taip, nuo sausio mėnesio turėsime bendrą Europos valiutą – tai yra faktas, tačiau Lietuvą ne veltui esu ne sykį vadynusi stebuklų šalimi: vis dar atsiranda tokių nuo realybės <u>atsilupusių</u> veikėjų, kurie sugeba kliedėti, kad prieštarauja euro įvedimui ir žada priešintis.	nesiorientuoti aplinkoje, realybėje, būti atsilikusiam
Tokie <u>brūkšniažodžiai</u> gali būti vartojami bet kurio linksnio forma (pvz.: ieškau dažytojo-tinkuotojo, atsiskaičiau su dažytoju-tinkuotoju).	brūkšneliu sujungti du žodžiai, kurie reiškia tą pačią sąvoką

Miesto <u>draika</u> , išblyrėjimas į pakraščius nėra sveikintinas reiškinys. Nekilnojamojo turto plėtotojai, pardavinėjantys sklypus pakraščiuose, turėtų sąžiningai perspėti naujakurius, kad rūpintis infrastruktūra, gatvių būkle ir apšvietimu turės patys.	padrikas, nesistemiškas ploto plėtimasis
Be abejo, kalbininkai pritartų, kad reikia <u>gelminti</u> kalbos mokymą, mokinio santykis su gimtąja kalba turėtų būti sąmoningesnis. Kalba nėra vien komunikacijos instrumentas.	gilinti, suteikti gelmės
Balsavimas rinkimuose – pilietinė pareiga. Tad rinkimų dieną čiupk draugą, kaimyną, tėvus, močiutę ar senelį ir <u>Klaipėdink</u> balsuoti bei ragink kitus.	judėti Klaipėdoje
Bet kuriai Lietuvos gyvenvietei iki Skopjės toli, tačiau akivaizdu, kad potraukį <u>paminklinti</u> viešąsias erdves lietuviai turi, o dygstančios skulptūros ar jų iniciatyvos dažnai nustebina, ir visai ne džiugiai.	apstatyti paminklais

Atsakymas: atsilupti.

V UŽDUOTIS

1. Melų pasaka.
2. Pasakojimai apie barono Miunchauzeno nuotykius, pradėti publikuoti XVIII a. („Barono Miunchauzeno pasakojimai apie jo nuostabias keliones ir žygius Rusijoje“, „Nuostabios pono Miunchauzeno kelionės“. Pasakojimus parengė skirtingi autoriai).
3. Bronislava Kerbelytė.

VI UŽDUOTIS

Miestai, miesteliai	Patarmė
Kelmė, Kražiai	pietų žemaičiai raseiniškiai
Mažeikiai, Skuodas	šiaurės žemaičiai telšiškiai
Molėtai, Rokiškis	rytų aukštaičiai uteniškiai
Pakruojis, Pasvalys	rytų aukštaičiai panevėžiškiai
Plungė, Rietavas	šiaurės žemaičiai kretingiškiei
Šakiai, Vilkaviškis	vakarų aukštaičiai kauniškiai

VII UŽDUOTIS

1. Atsakymai gali būti įvairūs. Nors Strazdas oficialiai nėra šventasis, Geda išryškino Pranciškų Asyžietį ir Antantą Strazdą vienijančių krikščioniškojo šventumo tipą, kuriam būdingas ypatingas gamtos pojūtis ir jos poetizavimas. Abu šie asmenys Gedai įkūnijo laisvos asmenybės, prigimtinio kūrėjo gaivališkumo ir sykiu krikščioniškojo asketizmo vertybes. Jų gyvenimo misija – dieviškojo kosmoso aukštinimas, susilieėjimas su kūrėjo dvasia, besireiškančia gamtoje. Abu jie buvo religiniai atsiskyreliai, pasaulio prabangos atsisakę evangeliniai „mažutėliai“, reprezentuojantys našlaitystę, klajoklio dalią, savotiškus normoms nepavaldžius „pamišusius“ šventuosius.

- Šventieji yra kategorija žmonių, kuriuos šventaisiais po mirties pripažįsta Bažnyčia (Romos katalikų, Stačiatikių bažnyčios). Šis pripažinimo procesas vadinamas kanonizacija. Šventuoju XVII a. pradžioje buvo pripažintas XV a. gyvenęs Lietuvos Didžiojo Kunigaikščio ir Lenkijos karaliaus Kazimiero Jogailaičio sūnus karalaitis Kazimieras. Jis yra palaidotas Vilniaus arkikatedroje bazilikoje.
- Motiejus Valančius (jo veikalas *Žyvatai šventųjų*).

VIII UŽDUOTIS

- Atsakymai gali būti įvairūs: visi padaryti iš dviejų savarankiškų žodžių; padaryti suduriant du daiktavardžius; pirmasis žodis apibrėžia antrąjį ir pan. Dūriniai, sudurtiniai žodžiai.
- Juos galima kildinti iš gyvų būtybių pavadinimų. *Grigadaržis*. Jo pirmasis pamatinis žodis kildintinas iš asmenvardžio *Grigas*.
- Avindaubė* (*avinas – avis*).
- Gyvātberžynis* (*beržynas – beržas*).
- Apuokraistis, Arkliāpelkė, Garniāprūdis, Gulbiābalė. Apuokraistis*.

IX UŽDUOTIS

- Pilėnų gynyba. Kunigaikštis Margiris.
- Riteriai.
- Pilkapiai.
- Vytautas Klova, „Pilėnai“.
- Jurbarkas, kilęs nuo germaniško vietovardžio *Georgenburg*. Vietovardis sudarytas iš dviejų sudedamųjų dalių: *Georg* (asmenvardis, liet. Jurgis)+ *Burg* (pilis, kalnas, miestas).

X UŽDUOTIS

- Frazeologizmus sieja žodis *koja*. Frazeologizmai: 1. *ant kojų* – stojasi, keliasi, 2. *koja už kojos* – lėtai, sunkiai (eina), 3. *koją iškelti* – trumpam išėiti, 4. *aukštyn kojomis apsiversti* – iš esmės pakisti, 5. *kreiva koja atsistoti iš patalo* – prastai nusiteikti, 6. *po kojų painiotis* – trukdyti (arti būnant).
- Prieveiksmis. Iš dalyvio (ar būdvardžio) *neapsakomas*.
- Teñ paviešēs savaitę kitą. Kitą.*
- siems, pai-, -nio-, po-, ko-, -jų.*
- Įnagininku. Naudininko.
- Iš bendraties (*sakyti*). Iš būtojo kartinio.

XI UŽDUOTIS

- S. Daukanto *Būdas senovės lietuvių, kalnėnų ir žemaičių* (1845) laikomas pirmuoju lietuvių kultūros istorijos pavyzdžiu.
- Atsakymai gali būti įvairūs. S. Daukantas savo darbu siekė įrodyti, kad lietuvių tauta turi kilnią istoriją, niekuo nenusileidžia kitoms tautoms, tad pirmasis lietuvių kalba pabandė aprašyti senovės lietuvių gyvenimo būdą ir tikėjimą, užfiksuoti lietuvių etnografinius papročius, ir taip sukūrė kultūrinės atminties išsaugojimo tradicijos pagrindus. Daukanto kūrinys įkvėpė ištisas XIX-XX a. lietuvių rašytojų kartas.
- Daukantas daugiausiai rėmėsi A. Vijūko-Kojalavičiaus veikalais, šiek tiek mažiau – M. Strykovskio darbais.
- Jonas Lasickis, Motiejus Pretorijus.

XII UŽDUOTIS

1. *kalėdinis: Kalėdos, milžiniškas: milžinas.*
2. Dvitaškiu atskirti sudėtinio sakinio dėmenys, siekiant paaiškinti, patikslinti pradžioje pasakytą mintį (kokią yra kova).
3. *kuris kibirkščiavo šalta kalėdinių ugnių šviesa.* Šalutinis pažyminio sakinys.
4. išplėstinis dalyvinis pažyminis. Ne.
5. *Žiemoj, ugnį.* Vienas žodis rašomas su *j*, o kitas – be *j*.

XIII UŽDUOTIS

L. S. Černiauskaitė	„Benedikto slenksčiai“
R. Granauskas	„Gyvenimas po klevu“
H. K. Andersen	„Bjaurusis ančiukas“
O. Vaildas	„Doriano Grėjaus portretas“
J. Biliūnas	„Ubagas“
Šatrijos Ragana	„Irkos tragedija“
J. Ivanauskaitė	„Kelionių alchemija“
K. Binkis	„Atžalynas“
Julius Kaupas	„Daktaras Kripštukas pragare“
V. Krėvė	„Skerdžius“

XIV UŽDUOTIS

1. Atsakymai gali būti įvairūs: jie yra daugiskaitiniai žodžiai, jie yra daiktavardžiai, jie yra švenčių ir apeigų pavadinimai,
2. *Petrinės: Petras, Vėlinės: vėlė.*
3. *-tuvės.* Bendraties (*sužadė-ti*).
4. Jis yra galūninės darybos žodis (yra galūnės vedinys). Iš veiksmažodžio *atleisti (atleidžia, atleido)*.
5. Sekmas. Skaitvardis, septintas.

XV UŽDUOTIS

1. Aukojimo ritualas.
2. Biblijos Pradžios knygos pasakojimas apie tai, kaip Dievas Abraomo pareikalavo paaukoti savo sūnų Izaoką.
3. Romualdo Granausko *Jaučio aukojimas*.

XVI UŽDUOTIS

1. Iš *i* linksniuotės. *Mumysė.*
2. iš *u* linksniuotės. Atsakymai gali būti įvairūs: *dgs. gal. mūs ar dgs. naud. mūms.*
3. Asmeninis įvardis. Sangražinis ir savybiniai įvardžiai.